

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ІНН історії, права та міжнародних відносин

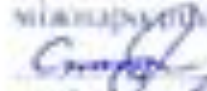
Юлія ПОДРУСЬ
« 28 » _____ 2024 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ
ВЛАДИ**

Галузь знань 28 Публічне управління та адміністрування
Спеціальність 281 Публічне управління та адміністрування
Освітньо-професійна програма Публічне управління та адміністрування

Другий рівень вищої освіти

Мова навчання українська

ПОГОДЖЕНО
науково-методичною комісією
ІНН історії, права та міжнародних відносин

Світлана МОЦАК
« 18 » _____ 2024 р.

Укладач:

Мануїлова К.В. — доктор наук державного управління, доцент кафедри публічного управління та адміністрування Одеського національного технологічного університету

Беляєва О.П. — кандидат наук з державного управління, старший викладач кафедри права та публічного управління Сумського державного педагогічного університету імені А.С.Макаренка

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри права та публічного управління

Протокол № 8 від «05» квітня 2024 р.

Завідувач кафедри

кандидат педагогічних наук, доцент

Олена ІВАНІЙ

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів — 3	Магістр	Обов’язкова
		Рік підготовки:
		1-й
		Семестр
		2-й
		Лекції
		14 год.
		Практичні, семінарські
		14 год.
		Лабораторні
		Самостійна робота
		60 год.
		Консультації
		2
Загальна кількість годин — 90		Вид контролю: залік

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Мета дисципліни полягає в оволодінні системою знань і компетенцій щодо громадського контролю та розвитку його процесів над органами публічної влади. Студенти навчатимуться аналізувати різновиди та моделі громадського контролю, визначати чинники, що сприяють його поглибленню та поширенню, а також використовувати механізми й інструменти для його реалізації. Дисципліна спрямована на формування професійних якостей, розвиток творчого та критичного мислення, активної громадянської позиції та здатності орієнтуватися в проблемах суспільно-політичного життя.

Досягненню цілей дисципліни сприяє поглибленому розумінню правових, організаційних та методологічних аспектів громадянського контролю.

Предметом навчальної дисципліни "Громадський контроль за діяльністю органів публічної влади" є систематичне вивчення методів, інструментів, механізмів і принципів, за допомогою яких громадяни та громадські організації здійснюють нагляд і контроль за діяльністю публічних органів влади з метою забезпечення їх відкритості, ефективності та відповідальності перед суспільством.

Після вивчення дисципліни «Громадський контроль за діяльністю органів публічної влади» здобувачі вищої освіти повинні володіти:

інтегральною компетентністю:

здатністю розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері публічного управління та адміністрування та/або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальними компетентностями:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність працювати в команді, мотивувати людей та рухатися до спільної мети, бути лідером, діяти соціально-відповідально та свідомо.

ЗК04. Здатність удосконалювати й розвивати професійний, інтелектуальний і культурний рівні.

ЗК07. Здатність генерувати нові ідеї (креативність). спеціальними (фаховими, предметними) компетентностями:

СК1 Здатність налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти

СК2 Здатність організовувати діяльність органів публічного управління та інших організацій публічної сфери.

СК5 Здатність представляти органи публічного управління у відносинах з іншими державними органами та органами місцевого самоврядування, громадськими об'єднаннями, підприємствами, установами і організаціями незалежно від форм власності, громадянами та налагоджувати ефективні комунікації з ними.

СК10 Здатність приймати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

СК 12. Здатність реалізовувати право громадян брати участь у формуванні публічно-управлінських рішень за допомогою впровадження механізмів громадського контролю над діяльністю публічних органів влади.

2. Місце навчальної дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «Управлінський контроль в публічній сфері» має міждисциплінарний характер. Вона передбачає попереднє засвоєння кредитів з «Права у публічному управлінні», «Публічне управління», «Електронне урядування та цифрові технології» та передус (або вивчається паралельно) вивченню дисциплін: «Публічне управління», «Аналітика публічної політики» та «Стратегічне управління розвитком громад, територій та управління змінами».

3. Результати навчання за дисципліною

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми результатами навчання здобувачів вищої освіти повинні бути:

РН 01	Знати теоретичні та прикладні засади вироблення й аналізу публічної політики, основ та технологій прийняття управлінських рішень.
РН 08	Уміти здійснювати ефективну комунікацію, аргументувати свою позицію, використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у сфері публічного управління та адміністрування на засадах соціальної відповідальності, правових та етичних норм.
РН 10	Представляти органи публічного управління й інші організації публічної сфери та презентувати для фахівців і широкого загалу результати їх діяльності.
РН 14	Мати навички організації участі громадськості у формуванні та прийнятті публічно-управлінських рішень шляхом залучення інститутів громадянського суспільства та окремих громадян до управління суспільними процесами на різних рівнях публічного управління та адміністрування.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ЄКТС	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів освіти
А	Оцінки « відмінно » заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, яка виявляє бездоганні знання матеріалу, повноту аргументації; при цьому також враховується активність здобувача вищої освіти на практичних і семінарських заняттях, виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи. Відповіді на теоретичні питання, виконання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань ґрунтуються на глибокому знанні чинного законодавства, теорії та практики інноваційно-інвестиційних процесів

В	Оцінки « дуже добре » заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, який недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв окремі питання робочої програми. Здобувач вищої освіти вміє самостійно викласти зміст основних питань програми навчальної дисципліни, виконав завдання кожної теми та поточного контролю в цілому. Відповіді на питання, виконання практичних завдань, висловлення власної думки стосовно дискусійних питань містять окремі неточності щодо знань чинного законодавства, теорії та практики інноваційно-інвестиційних процесів
С	Оцінки « добре » заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, який недостатньо повно та ґрунтовно засвоїв деякі теми робочої програми, не вміє самостійно викласти зміст деяких питань програми навчальної дисципліни. Окремі завдання кожної теми та поточного контролю в цілому виконав не повністю.
Д	Оцінки « задовільно » заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, який засвоїв лише окремі теми робочої програми. Не вміє вільно самостійно викласти зміст основних питань навчальної дисципліни, окремі завдання кожної теми поточного контролю не виконав.
Е	Оцінки « задовільно » заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, який засвоїв лише окремі питання навчальної програми. Не вміє достатньо самостійно викласти зміст більшості питань програми навчальної дисципліни. Виконав лише окремі завдання кожної теми поточного контролю.
FX	Оцінки « незадовільно з можливістю повторного складання » заслуговує відповідь, в якій допущені грубі помилки, незнання навчального матеріалу в межах програми навчального курсу; в розкритті змісту категорій здобувач допускає неправильні відповіді або зовсім не відповідає на питання; при цьому також враховується його активність на практичних заняттях, виконання передбаченого програмою обсягу самостійної роботи.
Ф	Оцінки « незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни » заслуговує відповідь здобувача вищої освіти, який мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь. не засвоїв більшості тем навчальної програми не вміє викласти зміст більшості основних питань навчальної дисципліни. Не виконав більшості завдань кожної теми поточного контролю в цілому

Розподіл балів

Поточний контроль			Поточний контроль*	Контроль самостійної роботи
	Розділ 1	Тема 1.1	10	3
		Тема 1.2	10	4
		Тема 1.3	10	4
		Тема 1.4	10	4
	Розділ 2	Тема 2.1	10	5
		Тема 2.2	10	5
		Тема 2.3	10	5
Поточний контроль			70	30
Загальна сума			100	

*Поточний контроль складається з оцінювання: 70

- усної відповіді – 2 бали;
- виконання тестового завдання – 4 бали;
- виконання практичних завдань – 4 бали.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
64 – 73	C	задовільно
60 – 63	D	незадовільно з можливістю повторного складання
35-59	FX F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни
1-34		

5. Засоби діагностики результатів навчання

Важливим елементом навчального процесу є поточний контроль.

Об'єктами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є:

- активність роботи на практичних заняттях, у т.ч. активність роботи в малих групах;
- виконання практичних завдань, розв'язання кейсів тощо;
- виконання тестових завдань.

Поточний контроль здійснюється шляхом опитування здобувачів вищої освіти, оцінювання виконаних завдань та робіт, обговорення доповідей (виступів) за темами практичних занять та аналітичних досліджень,

проведення тестів, використання кейс-методу, роботи в малих групах та інших інтерактивних методів.

Систематичність та активність роботи здобувачів вищої освіти протягом семестру контролюється за такими напрямками:

- регулярність відвідування практичних занять;
- виступи на практичних і семінарських заняттях;
- участь у обговоренні питань відповідної теми;
- відповіді на запитання викладача;
- результативність експрес-тестування та експрес-опитування;
- підготовка аналітичних оглядів та рефератів з окремих питань тощо.

Контроль самостійної роботи здобувачів вищої освіти з дисципліни передбачається на основі застосування наступних форм:

- перевірка завдань, що самостійно виконуються здобувачами вищої освіти;
- проведення тестування, виконання есе за темами навчальної дисципліни;
- участь у олімпіадах, конкурсах, конференціях тощо.

Оцінювання видів поточної роботи здобувачів здійснюється за бальною шкалою в залежності від рівня знань. Зазначені форми контролю тісно взаємопов'язані та здійснюються таким чином, щоб стимулювати ефективну роботу здобувачів вищої освіти протягом семестру та забезпечити об'єктивне оцінювання їх знань.

За результатами оцінювання засвоєння здобувачами вищої освіти навчального матеріалу (аудиторна та самостійна робота) визначається рівень засвоєння програмного матеріалу та виставляється диференційована підсумкова оцінка за бальною шкалою.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

<i>Розділ</i>	1	ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ
ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ НАД ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ		

Тема 1. Сутність громадського контролю в суспільстві

- 1.1. Громадський контроль в формування демократичного суспільства
- 1.2. Громадський контроль у забезпеченні правової держави
- 1.3. Громадський контроль як інструмент публічного управління

Тема 2. Політико-правові традиції існування громадського контролю за владою

- 2.1. Громадський контроль на первинному етапі формування державних утворень
- 2.2. Громадський контроль за від початку Нашої ери до середньовіччя

2.3. Громадський контроль за діяльністю держави від Нової часу до сьогодні

2.4. Громадський контроль на сучасному етапі розвитку публічної влади в Україні

Тема 3. Теоретичні засади громадського контролю над органами публічної влади

3.1. Понятійний апарат громадського контролю за діяльністю органів публічної влади

3.2. Нормативно-правове забезпечення громадського контролю за діяльністю органів публічної влади в Україні

3.3. Суб'єктно-об'єктне поле громадського контролю над органами публічного управління

3.4. Функції, завдання, принципи громадського контролю над органами публічного управління

Тема 4. Сучасна закордонна практика громадського контролю за діяльністю публічних органів влади

4.1. Громадський контроль в країнах Європи

4.2. Громадський контроль в країнах Америки

4.3. Громадський контроль в інших країнах світу

Розділ 2: Функціональне спрямування громадського контролю

Тема 5. Громадський контроль за діяльністю органів публічної влади

5.1. Громадський контроль за діяльністю вищих органів влади

5.2. Громадський контроль за діяльністю виконавчих органів влади

5.3. Громадський контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування

Тема 6. Громадський контроль за діяльністю органів національної безпеки та правопорядку

6.1. Громадський контроль за діяльністю спеціальних служб

6.2. Громадський контроль за діяльністю правоохоронних органів

6.3. Громадський контроль за судовою владою

Тема 7. Громадський контроль в соціально-культурній сфері

7.1. Громадський контроль в сфері освіти

7.2. Громадський контроль в сфері охорони здоров'я

7.3. Громадський контроль в сфері науки

**Критерії оцінювання результатів
навчання Шкала оцінювання:
національна та ECTS**

балів	Критерії оцінювання навчальних досягнень студента
90 — 100	Оцінка «відмінно» ставиться коли студент має системні, міцні знання в обсязі та в межах вимог навчальних програм, усвідомлено використовує їх у стандартних та нестандартних ситуаціях. Уміє самостійно аналізувати, оцінювати, узагальнювати опанований матеріал, самостійно користуватися джерелами інформації, приймати рішення.
82 — 89	Оцінка «добре» ставиться коли студент має гнучкі знання в межах навчальних програм, аргументовано використовує їх у різних ситуаціях, уміє знаходити інформацію та аналізувати її, ставити і розв'язувати проблеми.
74 — 81	Оцінка «добре» ставиться коли студент знає істотні ознаки понять, явищ, зв'язки між ними, вміє пояснити основні закономірності, а також самостійно застосовує знання в стандартних ситуаціях, володіє розумовими операціями (аналізом, абстрагуванням, узагальненням тощо), вміє робити висновки, виправляти допущені помилки. Відповідь студента правильна, логічна, обґрунтована, хоча їм бракує власних суджень.
64 — 73	Оцінка «задовільно» ставиться коли студент відтворює основний навчальний матеріал, виконує завдання за зразком, володіє елементарними вміннями навчальної діяльності.
60 — 63	Оцінка «задовільно» ставиться коли у студента відповідь фрагментарна, характеризується початковими уявленнями про предмет вивчення.
35 — 59	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент не логічно та незрозуміло відтворює навчальний матеріал.
1 — 34	Оцінка «не задовільно» ставиться коли студент відтворює незначну частину навчального матеріалу, має нечіткі уявлення про об'єкт вивчення.

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви розділів і тем.	Денна форма				
	Усього у тому числі				
	Усього	Лекції	Практ.	Конс.	Сам.р
Тема 1.1. Сутність громадського контролю в суспільстві	13	2	2		9
Тема 1. 2. Політико -правові традиції існування громадського контролю за владою	13	2	2		9
Тема 1. 3. Теоретичні засади громадського контролю над органами публічної влади	13	2	2		9
Тема 1. 4. Сучасна закордонна практика громадського контролю за діяльністю публічних органів влади	13	2	2		9
Тема 2.1. Громадський контроль за діяльністю органів публічної влади	12	2	2		8
Тема 2.2 Громадський контроль за діяльністю органів національної безпеки та правопорядку	12	2	2		8
Тема 2.3. Громадський контроль в соціально-культурній сфері	14	2	2		8
Всього	90	14	14	2	60

6.3 Теми практичних занять

№	Назва теми	Кіл-сть годин
РОЗДІЛ 1: ТЕОРЕТИКО-ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ НАД ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ		
	Тема 1.1. Сутність громадського контролю в суспільстві 1. Назвіть ключові цілі та завдання, які ставить перед собою громадський контроль у демократичних державах? Як громадський контроль сприяє зміцненню демократичних інститутів? 2. Яким чином громадський контроль допомагає забезпечити прозорість і підзвітність органів публічної влади? 3. Охарактеризуйте основні методи та інструменти застосовуються для реалізації громадського контролю? Яким чином громадський контроль сприяє підвищенню прозорості та підзвітності органів публічної влади?	2
	Тема 1. 2. Політико-правові традиції існування громадського контролю за владою. 1. Наведіть приклади громадського контролю за владою, що існували в різні епохи?	2

	2. Як громадський контроль еволюціонував в Україні від середньовіччя до сучасних часів? 3. Охарактеризуйте сучасні тенденції та особливості функціонування спостерігаються в сучасному громадському контролі?	
	Тема 1. 3. Теоретичні засади громадського контролю над органами публічної влади 1. Назвіть поняття та терміни, пов'язані з громадським контролем? 2. Проаналізуйте нормативно-правові акти, що регулюють громадський контроль в Україні? 3. Які основні функції та принципи громадського контролю над органами публічного управління реалізуються в практичній діяльності громадських організацій?	2
	Тема 1. 4. Сучасна закордонна практика громадського контролю за діяльністю публічних органів влади 1. Які ключові методи громадського контролю за діяльністю публічних органів влади застосовуються в різних країнах світу? 2. Як впливають міжнародні організації на практики громадського контролю в різних державах? 3. Проаналізуйте приклади успішного громадського контролю за діяльністю публічних органів влади в сучасних закордонних практиках і визначте, які фактори сприяли їх успіху.	2
РОЗДІЛ 2: ГРОМАДСЬКИЙ КОНТРОЛЬ В ПОЛІТИКО-ПРАВОВІЙ ТА СОЦІАЛЬНІЙ СФЕРАХ		
	Тема 2.1. Громадський контроль за діяльністю органів публічної влади 1. Які механізми та інструменти використовуються для здійснення громадського контролю за діяльністю органів публічної влади? 2. Як громадський контроль сприяє забезпеченню прозорості та підзвітності органів публічної влади? 3. Які проблеми та виклики постають перед громадськими організаціями при здійсненні контролю за діяльністю органів публічної влади?	2
	Тема 2.2 Громадський контроль за діяльністю органів національної безпеки та правопорядку 1. Як громадський контроль впливає на діяльність спеціальних служб в Україні? 2. Які методи громадського контролю застосовуються до правоохоронних органів? 3. Які правові засади регулюють громадський контроль за судовою владою?	2
	Тема 2.3. Громадський контроль в соціально-культурній сфері 1. Які форми громадського контролю існують у сфері освіти України та країнах ЄС? 2. Наведіть приклади ефективного громадського контролю за діяльністю медичних установ існують у світі? 3. Проаналізуйте приклади успішного громадського контролю в науковій сфері існують?	2
	Разом	14

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Громадянське суспільство і влада. Урядовий веб-сайт URL : <http://civic.kmu.gov.ua>.
2. Ігнатенко О.С. Громадянський контроль як інструмент впливу на процеси державного управління в сучасній Україні. Інвестиції: практика та досвід. № 15-16 / 2020. С. 158-161
3. Денисюк С. Ф. Сутність громадського контролю: співвідношення понять у теорії та законодавстві. URL : <http://www.kbuapa.kharkov.ua/ebook/apdu/2008-2/doc/5/07.pdf>.
1. Основи громадянського суспільства та політичних знань: навч. посіб / [С. О. Байрак та ін.]; за заг. ред. В. І. Бортнікова; Волин. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Каф. політології, упр. та держ. безпеки. Луцьк: Вежа-Друк, 2020. 455 с.
4. Контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування (іноземний досвід) Інформаційна довідка, підготовлена Європейським інформаційно-дослідницьким центром на запит Комітету Верховної Ради України. URL : <http://euinfocenter.rada.gov.ua/uploads/documents/29223.pdf>.
2. Електронний реєстр громадських експертиз URL: http://civicexpert.in.ua/el_reestr_expertiz
3. Забезпечення ефективності громадського контролю за звітністю та відповідальністю органів державної влади URL: <http://www.niss.gov.ua/articles/1579/>
5. Лациба М., Хмара О. Орловський О. Громадська експертиза діяльності органів виконавчої влади: крок за кроком . Укр. незалеж. центр 44 політ. дослідж. Київ : [Агентство “Україна”], 2019. 96 с.
6. Мих О.В. Контроль в органах виконавчої влади: проблеми та шляхи їх розв’язання. URL : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Apdu/2009_2/doc/5/16.pdf .
7. Пашинський, О. С. "Громадський контроль як чинник демократичного розвитку держави і суспільства." Юридичний науковий електронний журнал 11 (2021): 496-498.
8. Скороход О. Громадський контроль за діяльністю органів місцевого самоврядування. URL : [file:///C:/Users/Admin/Downloads/znpnadu_2010_1_20%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/znpnadu_2010_1_20%20(1).pdf)
9. Полтораков О. Громадський контроль над «силовими» структурами України: проблеми та перспективи. Національний інститут проблем міжнародної безпеки. Публікації. URL : <http://www.niisp.org.ua/default~38.php> .
10. Токар М. Громадські організації України в системі розвитку публічно-управлінських відносин: монографія / Львівський регіональний інститут державного управління НАДУ при Президентові України. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2020. 412 с.

Додаткові:

1. Гаріфулліна Н.В. Діалог з громадськістю як процес творення та реалізації державної політики. Економіка та менеджмент у період цифрової трансформації бізнесу, суспільства і держави : матеріали Ювілейної Міжнародної науково-практичної конференції (28- 29 травня 2020 року, м. Запоріжжя). Запоріжжя : наук. ред. Н.Г. Метеленко. ЗНУ Інженерний інститут, 2020. С.421-424.
2. Гончаренко, Г. А. Громадський контроль за сектором безпеки: адміністративно-правові засади, суб'єкти та проблеми реалізації. Актуальні проблеми політики №65. 2020. С. 160-167.
3. Дуліна, Оксана, and Андрій Крупник. "Громадський контроль як складова публічного управління: багаторівневий вимір. Актуальні проблеми державного управління №3 (84). 2021.С. 19-23.
4. Кулешов В.В. Методи громадського контролю представницьких органів влади: зарубіжний та вітчизняний досвід. Публічне управління та місцеве самоврядування 3.2020. С. 24-34.
5. Мінакова Є. В. Правове регулювання контролю за діяльністю органів місцевого самоврядування в Україні в умовах децентралізації влади та євроінтеграції. Нове українське право №2.2022. С. 64-72.
6. Ніронка Ю. Огляд законопроектів «Про громадський контроль. Актуальні проблеми правознавства 3 (2023): 63-68.
7. Олькіна, О. В Конституційно-правове регулювання громадського контролю виконавчої влади: проблеми і перспективи. Експерт: парадигми юридичних наук і державного управління №5 (11). 2020. С. 123-130.
8. Пак Н., Воронець Є. Громадський контроль діяльності органів публічної влади: сутність та механізми здійснення." Молодий вчений №9 (97). 2021. С. 138-142.
9. Яровой Т.С. Розвиток партисипативної демократії—важливий фактор вдосконалення управління в об'єднаних територіальних громадах. Журнал Аспекти публічного управління. 2019. Том 7. Вип.3. С. 59-65.
10. Harifullina N. Effective regulators for the public control of public authorities. Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ: збірник тез доповідей IV Всеукраїнської науково-практичної конференції, 25 березня 2020 р. Херсон: ДВНЗ «ХДАУ», 2020. С. 147-149.

Нормативно-правові акти:

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. №54к/96-ВР. Законодавство України : база даних / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. . Закон України «Про громадські об'єднання» <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4572-17#Text>
3. Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики : Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 3 листопада 2010 р. № 996 від 24 квітня 2019 р. № 353.

URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/353-2019>.

4. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572VI // Голос України. 2012. № 70. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show>

5. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04 листопада 1950 р. Офіційний вісник України. 1998. No 13.

6. Конституція України від 28 червня 1996 р. Відомості Верховної Ради України. 1996. No 30. Ст. 141.

7. Додатковий протокол до Європейської хартії місцевого самоврядування про право участі у справах органу місцевого самоврядування від 16 листопада 2009 р. Офіційний вісник України. 2015. No 33, No 77. Ст. 2171.

8. Постанова Кабінету Міністрів України: Про забезпечення участі громадськості у формуванні та реалізації державної політики. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-2010-%D0%BF#Text>

9. Про затвердження Порядку сприяння проведенню громадської експертизи діяльності органів виконавчої влади: Постанова Кабінету Міністрів України від 5 листопада 2008 року № 976 (в редакції від 12.05.2015). URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/976-2008-п>

Електронні ресурси:

1. Законодавство України URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

2. Офіційний портал Верховної ради України URL: <https://rada.gov.ua/>.

3. Офіційний сайт Національної комісії з цінних паперів і фондового ринку URL: <http://www.ssmc.gov.ua>.

4. Офіційний сайт Державної служби статистики України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.

5. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України URL: <http://www.me.gov.ua>.

6. Офіційний портал Кабінету Міністрів України: URL: <http://www.kmu.gov.ua>.

7. Офіційний сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України: URL: <http://www.me.gov.ua>.

8. Офіційний сайт Міністерства фінансів України: URL: <http://www.minfin.gov.ua>. 9. Офіційний сайт Міністерства та Комітету цифрової трансформації України <https://thedigital.gov.ua/>

10. Офіційний портал Державної фіскальної служби України: URL: <http://sfs.gov.ua/>. 11. Офіційний сайт Державної регуляторної служби України: URL: <http://www.dkrp.gov.ua/>.

12. Офіційний сайт Статистики Євростату: URL: <http://ec.europa.eu/eurostat/>.

13. Офіційний сайт Міністерства соціальної політики України URL: <http://www.mlsp.gov.ua/control/uk/index>.

14. Урядовий портал <https://www.kmu.gov.ua/>